

Nacka tingsrätt
Miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka strand

1. SÖKANDE

Banverket, Investeringsdivisionen
Projektdistrikt Mitt
Box 1070
172 22 SUNDBYBERG

Ombud:
Verksjuristen Harald Troive
Banverket
781 85 Borlänge
Tel.: 0243-44 58 06
Mobil: 070-724 58 06

2. SAKEN

Tillstånd enligt miljöbalken för vattenverksamhet mm i samband med renovering av Gamla Årstabron i Årstaviken i Mälaren, Stockholms stad.

3. YRKANDEN

För den fortsatta renoveringen av Gamla Årstabron i Mälaren hemställer Banverket tillstånd enligt 9 och 11 kap miljöbalken att inom fastigheterna Årsta 1:1, Årsta 2:1 samt Södermalm 1:23.

dels utriva ett befintligt ledverk och anlägga ett nytt ledverk med i huvudsak motsvarande utförande

dels anlägga tillfälliga konstruktioner i form av pålar och pål- och flytbryggor för användning under byggtiden samt att bibehålla en redan befintlig pålbrygga även under den återstående byggtiden

dels utföra utfyllnads- och schaktningsarbeten

samt dels utsläppa använt processvatten i Årstaviken.

Banverket hemställer även att miljödomstolen medger Banverket dispens enl 15 kap 33 § och 21 kap 3 § MB för att dumpa överblivna betongrester inom vattenområden som tillhör fastigheterna Årsta 1:1 och Södermalm 1:23.

Vidare hemställer Banverket att tillståndet får tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft, enligt 22 kap 28 § MB.

Arbetena skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anges i denna ansökan med bilagor.

4. BAKGRUND OCH ORIENTERING

Bakgrund

Gamla Årstabron byggdes 1925-1929 och är statligt byggnadsminne sedan 1986. I regeringens beslut från 1994 anges att bron ska underhållas så att den inte förfaller. Vidare ska vård- och underhållsarbete utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Bron är ca 750 meter lång med landfästen i Tantolunden och Årsta samt med mellanstöd i Årstaviken och på Årsta holmar. I huvuddelen av sin sträckning är bron utformad som en romersk akvedukt med en serie av 20 betongvalv. I farleden söder om Årsta holmar utgörs bron av en 150 meter lång fackverksbåge i stål. Undersökningar har visat att bron är i stort behov av upprustning. En första etapp av upprustningen genomfördes 2005-2007. Etapp 1 omfattade bl a arbeten med förstärkning av bågspanssstöden. Miljödom för dessa arbeten meddelades i februari 2003 (mål nr M 337-02). Nu pågår etapp 2, del I som omfattar renovering av valv 1-3 vid Tantolunden. De utgör testvalv vid utvärderingen av de tekniska förutsättningarna för den fortsatta renoveringen. Arbetena påbörjades 2007 och beräknas vara avslutade 2008.

Ansökan gäller den fortsatta renoveringen av bron - etapp 2 del II.

För orientering hänvisas till översiktskarta och sjökort, [bilaga 1](#).

5. PLANFÖRHÅLLANDEN

Det berörda området omfattas av detaljplan för Tantoområdet, Årsta holmar och del av Årstaskogen m.m. inom stadsdelarna Södermalm, Årsta och Liljeholmen i Stockholm (Dp 88119). Planen vann laga kraft 1999-05-20, underbilaga B till MKB, [bilaga 5](#). Den gamla bron är i planen betecknad som "Östra Årstabron".

Arbetena med valv 8-10 och 18-19 berör strandskyddet för Årsta Holmar som omfattar land- och vattenområde intill 100 m från strandlinjen vid medelvattenstånd.

6. RÅDIGHET

Banverket har rådighet för vattenföretaget enl 2 kap 4 § 6p lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.

7. HÖJDSYSTEM OCH FIXPUNKT

Huvudfixpunkt är fixpunkt nr 910350 med höjden +27,970 Punktbeskrivning, [bilaga 2](#). I ansökan angivna höjder anges i Rikets höjdsystem 1900 (RH 00).

8. HYDROLOGISKA FÖRHÅLLANDEN

Årstaviken utgör en del av Mälaren som är reglerad sedan 1968. Regleringen sker huvudsakligen med hjälp av dammar i Stallkanalen och under Riksbron.

Karakteristiska vattenstånd i RH 00 beräknade av SMHI baserat på avläsningar under perioden 1968-2007 är

• Högsta högvattenstånd (HHW)	+0,96
• Högsta observerade vattenstånd	+0,89
• Medelhögvattenstånd (MHW)	+0,61
• Medelvattenstånd (MW)	+0,33
• Medellågvattenstånd (MLW)	+0,16
• Lägst lägvattenstånd (LLW)	-0,12

Vattenströmningen i Årstaviken bestäms huvudsakligen av vindpåverkan. Vid höga vattenstånd i Mälaren skall Hammarbyslussen hållas öppen. Normalt passerar då ca 70 m³/s. Sådana tappningar sker i genomsnitt vid ett tillfälle per 5–10 år och då vanligen några få dygn per tillfälle.

9. TEKNISK BESKRIVNING

Renoveringen i etapp 2, del II omfattar i huvudsak valv 4-6, 8-19, 21-22 samt lyfttorn och ledverk. En stor del av arbetena (10 valv) kommer att utföras över vatten på hög höjd (upp till ca 35 meter) från provisoriska konstruktioner.

För genomförande av arbetena över vatten planeras vattenverksamhet såsom anordnande av pontonbryggor, användning av pråmar eller motsvarande anordningar och pålbryggor samt utfyllnad i vattenområdet. En redan befintlig pålbrygga avses att användas under hela renoveringsperioden.

Gammal betong avverkas i allt väsentligt med hjälp av vattenbilning från en öppen ställning. Betongresterna avses att dumpas i Årstaviken utan föregående rening. Detsamma gäller använt processvatten.

Alternativet till dumpning av betongresterna från en öppen ställning är att tillverka ett golv av plywood, plast eller liknande med tillräcklig hållfasthet. Ett sådant golv skulle omfatta totalt ca 4 500 m². Dessutom skulle krävas omfattande anordningar för uppsamling av processvattnet samt någon form av sedimenteringsanläggning uppställd på samma "golv" för avskiljning av partiklar från processvattnet. Ur miljösynpunkt bedöms detta alternativ vara sämre (MKB avsnitt 9.2). Dessutom skulle en sådan åtgärd bli mycket dyrbar, uppskattningsvis ca 5 MSEK. Banverket anser att det är uppenbart att man därigenom inte kan åstadkomma någon fördel som tillnärmelsevis kan anses motsvara den höga extrakostnaden.

Arbetsområdets utsträckning över vatten omfattar ca 25 000 m².

Förberedande arbeten med del II beräknas starta hösten 2008. Produktionen beräknas starta i januari 2009 och pågå till och med 2011.

En mera detaljerad redovisning återfinns i Teknisk beskrivning, bilaga 3.

Fastighetsägaren har lämnat medgivande till dumpningen, bilaga 4.

10. KONTROLLPROGRAM

Banverket har föreslagit ett kontrollprogram för buller i syfte att kontrollera bullerspridningen och minska störningsrisken (underbilaga H till MKB)

Banverket avser att närmare bestämma kontrollprogrammets omfattning i samråd med tillsynsmyndigheten.

Resultaten från kontrollerna kommer att journalföras och hållas tillgängliga på Banverkets platskontor, Tantogatan 8, under entreprenadtiden och för tiden därefter på Banverkets kontor i Sundbyberg.

11. MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

Miljökonsekvenserna redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen, bilaga 5.

Sammanfattningsvis bedöms miljöpåverkan bli liten. Den blir huvudsakligen begränsad till byggskedet.

12. INVERKAN OCH SKADEREGLERING

Den vattenverksamhet som kommer att bedrivas inom vattenområdena som tillhör fastigheterna Årsta 1:1 och Södermalm 1:23, blir av begränsad omfattning och skall utföras under en begränsad tid. Genom de förebyggande åtgärder som anges i miljökonsekvensbeskrivningen bedömer Banverket att den planerade verksamheten inte kommer att ha någon negativ inverkan på omgivningen.

13. MILJÖKVALITETSNORMER

Den tillståndssökta verksamheten förväntas inte medföra att någon miljökvalitetsnorm enligt 5 kap miljöbalken överträds.

14. IAKTTAGANDE AV DE ALLMÄNNA HÄNSYNSREGLERNA

Kunskapskravet – 2 kap 2 § miljöbalken

Banverket har genom egen personal och genom att anlita sakkunniga konsulter tillräcklig kompetens för den tillståndssökta verksamheten. Den genomförda projekteringen har utförts enligt Banverkets normer och krav vilka skall tillämpas även vid återstående projektering. Den sökta verksamheten är av begränsad omfattning. Banverket har såväl erfarenhetsmässiga kunskaper som personella resurser för den tillståndssökta verksamheten.

Försiktighetsprincipen 2 kap 3 § miljöbalken

Vid arbeten i och över vatten samt på land kommer man att använda geotextilduk som når ända ner till botten. Denna åtgärd minimerar spridandet av sediment och grumlande partiklar. Banverket kommer att tillse att fortlöpande okulärbesiktning av geotextilduken görs för att tillförsäkra en tillfredsställande funktion.

Arbetet kommer i huvudsak att bedrivas mellan kl 7.00 och 19.00 för att begränsa störningarna. Det förslag till kontrollprogram av byggbuller som redovisats kommer att tillämpas i den omfattning som bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten.

Beredskap för att samla upp kemikaliespill ska finnas på plats i erforderlig utsträckning

Lokaliseringsprincipen 2 kap 4 § miljöbalken

Någon annan lokalisering eller alternativ sträckning kan det inte bli fråga om eftersom bron redan finns på plats.

Hushållnings- och kretsloppsprinciperna 2 kap 5 § miljöbalken

Den planerade verksamheten motverkar inte syftet med hushållnings- och kretsloppsprinciperna och vid upphandlingen av aktuella arbeten kommer intresset av god energihushållning att beaktas, t.ex. vad gäller arbetsmaskiners miljöprestanda.

Produktvalsprincipen 2 kap 6 § miljöbalken

De arbetsmaskiner som kommer att användas skall drivas med miljödiesel och miljöanpassade hydrauloljor. De kemikalier som används i projektet - huvudsakligen i samband med gjutning - skall granskas och godkännas av Banverkets Kemikalieråd. I övrigt kommer hanteringen av kemiska produkter att vara mycket begränsad.

15. TILLÄTLIGHET

Skydd av områden enligt 7 kap miljöbalken

Arbetena berör område som omfattas av strandskydd

Samhällsekoniskt motiverat enligt 11 kap 6 § miljöbalken

Upprustningen görs av trafik- och säkerhetsskäl. Åtgärden är att betrakta som riksintresse för infrastrukturen och är miljöekonomiskt motiverad. Åtgärden är även nödvändig för att uppfylla de skyddsföreskrifter som regeringen uppställt i sitt beslut från 1994. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att tänkbara alternativ till den nu framlagda metoden innebär sämre lösningar ur såväl miljömässig som ekonomisk synvinkel. De skador eller olägenheter i övrigt som åtgärderna kan komma att medföra är av ringa betydelse.

Sammanfattningsvis får de fördelar från allmän och enskild synpunkt som åtgärden medför anses överväga nackdelar i form av kostnader och ringa skador respektive olägenheter.

Tillåtlighet enligt 16 kap. miljöbalken

Skäl till att tidsbegränsa tillstånd föreligger inte (2 §).

Det finns ingen anledning att överväga ekonomisk säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder (3 §).

Den fortsatta renoveringen av Gamla Årstabron strider inte mot någon gällande eller planerad detaljplan. Något hinder från plansynpunkt mot den sökta verksamheten föreligger således inte (4 §).

16. INVERKAN PÅ ENSKILDA FASTIGHETER M. M.

Berörda fastigheter redovisas i Fastighetsförteckningen, bilaga 6.

17. SAKÄGARE

Stockholm Stad, Box 8189, 104 20 Stockholm.

Taktil Utbildning E A AB som bedriver kursverksamhet i Årsta holmars gård.

Vita Information AB, Tantogatan 45, 118 42 Stockholm som äger Årsta holmars gård.

18. ERSÄTTNING TILL SAKÄGARE M M

Banverket avser att träffa överenskommelse med berörda sakägare om lämpliga åtgärder för att begränsa störningarna från byggnationen. Om andra skador skulle uppkomma bör anspråk på ersättning prövas enligt reglerna för oförutsedd skada.

19. GENOMFÖRDA SAMRÅD

Protokollförda samråd har genomförts den 6 maj, 9 maj samt den 2 juni 2008. Som ett resultat av samrådsmötena har Banverket låtit genomföra en bullerutredning som biläggs miljökonsekvensbeskrivningen.

Fiskeriverket har meddelat att Fiskeriverkets sötvattenlaboratorium bedriver ålforskning i Mälaren. En av ålens vandringsvägar går via Årstaviken ut i Saltsjön. Eftersom ålen är akut utrotningshotad bör störande verksamhet undvikas i möjligaste mån under lekvandningsperioden från augusti till oktober.

Länsstyrelsen har i beslut 2008-06-27 meddelat att den planerade vattenverksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Protokoll från samrådsmötet och skrivelser återfinns i underbilaga E till MKB, Länsstyrelsens beslut återfinns i underbilaga F.

20. FÖRSLAG TILL VILLKOR FÖR VERKSAMHETEN

Banverket föreslår att miljödomstolen fastställer följande villkor för verksamheten:

- Ett kontrollprogram för buller skall fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten
- Dumpning av betongrester och utsläpp av processvatten får endast ske i område som är avgränsat med geotextilduk som når ner till och är förankrad mot sjöbotten.
- Banverket skall fortlöpande kontrollera vattnet utanför geotextilduken med avseende på grumling. Arbetena skall omedelbart stoppas om grumling konstateras.
- Upptäcks brister i geotextilduken skall arbetena stoppas. De får återupptas först när bristerna har åtgärdats.

21. ARBETSTID

Arbetena avses att inledas i januari 2009. Banverket hemställer att arbetstiden bestäms till 5 år.

22. VERKSTÄLLIGHETSFÖRORDNANDE

Banverket har begärt att tillståndet skall få tas i anspråk utan hinder av att domen inte har vunnit laga kraft eftersom det är mycket angeläget att arbetena kan utföras utan tidsutdräkt, inom ramen för pågående projekt.

23. TID FÖR ANMÄLAN AV OFÖRUTSEDD SKADA

Tiden för anmälan av oförutsedd skada föreslås till fem år efter arbetstidens utgång.

24. KOSTNADER

Kostnaden för utförandet av de delar av ansökan som avser vattenverksamhet beräknas uppgå till ca 12 Mkr.

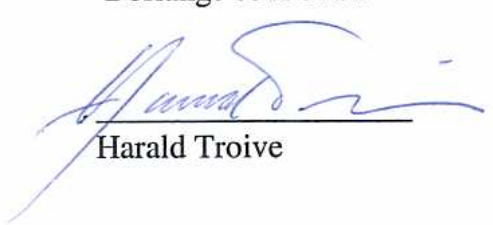
25. AKTFÖRVARARE

Till aktförvarare i målet föreslås Jennie Carlstedt, Banverkets diarium; Box 1070, 172 22 Sundbyberg. Besöksadress: Landsvägen 50. Telefon: 08-762 21 07.

26. SAMMANTRÄDESLOKAL

Förhandlingen föreslås äga rum i Banverkets lokaler på Tantogatan 8, Stockholm.

Borlänge som ovan

Harald Troive

BILAGOR

1. Översiktskarta och sjökort
2. Fixpunktsbeskrivning
3. Teknisk beskrivning med underbilagor
4. Fastighetsmedgivande
5. Miljökonsekvensbeskrivning med underbilagor
6. Fastighetsförteckning